

Å avsløre en evig hemmelighet

Metoderapport: «Reintallet i Finnmark» av Eilif Aslaksen, NRK Sápmi

Metoderapport:

Navn: Eilif Aslaksen

Tittel: Reintallet i Finnmark

Redaksjon: NRK Sápmi

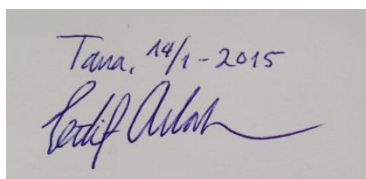
Redaksjonsadresse: Mari Boine geaidnu 3, 9730 Karasjok

Telefon, hovedredaksjonen: 784 69200

Journalistens adresse: Seidaveien 15, 9845 Tana.

Journalistens telefon: 918 14742

Journalistens e-post: eilif.aslaksen@nrk.no

Tana, 14/1-2015
Eilif Aslaksen

Innhold

1. Innledning	4
2. Sammendrag	6
3. Publiseringer	7
4. Redegjørelse for arbeidet	8
4.1. Når og hvordan kom arbeidet i gang?	8
4.2. Hva var den sentrale problemstillingen ved starten av arbeidet?	9
4.3. Hva er genuint nytt i saken?	9
4.4. Organisering av arbeidet, metodebruk, kildebruk og kildekritikk	10
4.4.1. Skaffe seg best mulig oversikt	10
4.4.2. Derfor fikk jeg tallene	10
4.4.3. Tallmaterialet gir ny dokumentasjon	11
4.4.4. Fra dokumentasjon til fortelling	12
4.4.5. Etisk dilemma	13
5. Spesielle erfaringer, utfordringer og motstand	14
5.1. Tilgjengelighet	14
5.2. Konkurrent og statsministtermøte	14
5.3. På alle plattformer	15
5.4. NRK Finnmark og oppfølginger	16
5.5. NRK Sápmi og reindrift	16
5.6. Sosiale medier og ytringsfrihet	17
6. Konsekvenser	18
Vedlegg 1. Liste over publiseringer	20
Vedlegg 2. Kildeoversikt	26

1. Innledning

- *Hvor mange rein har du?*

- *Hvor mye penger har du i banken?*

En som spør, og en som svarer. En som vil vite, og en svarer i tåka. Det blir en etablert sannhet, og til slutt er det ingen som spør lenger.

Slik har det alltid vært når man kommer til reindriftssamenes reintall. Kanskje har dette eksistert like lenge som tamreindriften i de samiske områdene. Er det noen som spør, kommer et opplært svar tilbake. Mange kaller dette en tradisjonell rettighet og som må respekteres. En etablert sannhet kan bli så naturlig at den til slutt blir en del av deg selv: Ikke bare fordi du ikke lenger ser den «selvfølgelige sannheten», men også fordi du lever midt i de kulturelle kodeksene og tradisjonene som alle er opplært til å akseptere.

Det er noe man ikke spør om.

Mitt oppdrag som journalist er imidlertid å spørre. Jeg har jobbet som journalist siden 1983, og reindrifftsrelaterte temaer har vært et naturlig stoffområde. Finnmark er landets største reindrifftsfylke, og næringen bruker nærmest hele arealet og er i berøring med andre samfunnsinteresser. Derfor er dette også et svært interessant journalistisk arbeidsfelt, og som er godt egnet for kritisk og undersøkende journalistikk.

I løpet av årene er reintallet aktualisert en rekke ganger. Både reindriftssamene selv og forskere har påpekt sammenhengen mellom høy reintetthet, beiter og slaktevekter. Mye rein gir større press på beiten som igjen fører til at dyrene som skal slaktes, blir lettere. I tillegg får man flere dyr med dårligere kondisjon, og dette påvirker tilveksten av nye kalver negativt. Summen av dette blir svekket økologisk og økonomisk bærekraft. Alt dette har flere journalister i mange redaksjoner hatt fokus på gjennom minst tre tiår. Selv skrev jeg dette i avisa Finnmarken 18. desember 1987:

«– De rikeste reiene har 40-50 prosent mer rein enn de selv har oppgitt. De fører en usolidarisk og kynisk politikk som presser de minste og svakeste ut av næringen.»

Kilden er en anonymisert reieiveteran. Han våget ikke å stå fram på grunn av «Viddas lov». Oppslagstittelen lyder:

– *Store reieiere vil knuse de små.*

23 år senere, 23. november 2010, på NRK Sápmis nettside:

«– Mange kjente til innholdet i den nye loven som var på trappene. Derfor lot enkelte flokken vokse mer enn nødvendig.»

Ytterligere fire år senere. Samme kilde siteres; Nils Henrik Sara (han var gått av som leder i Norske Reindriftssamers Landsforbund da han sa dette):

«– Jeg frykter store interne konflikter i grupperingene. Når folk innser at de er taperne i kappløpet, og ser at de som bygde opp sine flokker og ikke slaktet særlig, blir igjen på vidda, så vil det oppstå bitterhet og hat.»

Når jeg i dag leser sitatene fra 1987 og 2014, har de påfallende samme budskap. Problematikken er den samme, og journalisten som skrev disse, er altså den samme.

Temaet «reintallet i Finnmark» er derfor ikke en avsløring. Det som imidlertid er en avsløring, er at det konkrete reintallet og utviklingen over en bestemt periode for første gang avdekkes ved hjelp av undersøkende journalistikk. Avsløringen gir et bedre grunnlag for å forstå hvorfor reintallet har økt, og ikke minst; hvem som har stått for økningen og hvem som har redusert.

Det kan høres pompøst ut når jeg skriver at mer enn 30 års journalistisk arbeid ligger til grunn for å kunne offentliggjøre tall som er helligere for reineierne enn Koranen er for muslimene. Utallige nyhetsoppdrag og større prosjekter om temaet gjennom årene, har gitt tilfang på kilder i de fleste miljøene som arbeider med reindriftsrelaterte forhold, og i dette inkluderes også kilder i selve næringen. Dette er hovedforklaringen på at det lot seg gjøre å få ut tallene ved hjelp av graving.

Kanskje vil dette føre til en åpnere debatt om forhold som man kan kalle tabubelagte i reindrifta. I alle fall har man inn til videre et bedre faktagrunnlag for å debattere om reintallsproblematikken. Vi avslørte en evig hemmelighet som fra et journalistisk ståsted har hemmet debatten.

Jeg vil sitere to personer, begge med erfaring fra medier i Sápmi, fra en Facebook-gruppe. Jeg gjør det for å illustrere hvilke holdninger som finnes i det samiske samfunnet hvis man spør om noe og offentliggjør noe som man ikke skal spørre om og langt i fra offentliggjøre.

«Nu ser det ut til at det er mikrofonene som er lurt til å leke politi, for staten. Mikrofonene overkjører alle andre samer.»

«Nå er nok journalisten som laget saken, den som har presset på, og som også har fått tak i kildene. Vedkommende har jobbet uten respekt for reindriftssamisk kultur og folkeskikk. Det er slik sensasjonspreget journalistikk.»

Til slutt vil jeg takke spesielt tre personer som i slutfasen av prosjektet bidro sterkt til resultatet.

Min gode venn og kollega gjennom 30 år, Nils John Porsanger, fikk meg ut av tåken som legger seg som et mentalt lokk over de store mengdene informasjon man suger til seg i løpet av et prosjekt som dette. Med sitt solide ståsted i journalistikken og tilknytning til reindrifta, stilte han relevante spørsmål til meg før, under og etter opptakene, og under redigeringen av tv-sakene. Spørsmålene hans fikk meg til «å se» innholdet i materialet igjen.

På Marienlyst jobber to kvinner med spisskompetanse i journalistikk.

«Jeg synes vinklingen din er for svak nyhetsmessig.», skrev reportasjeleder for distrikt, Marianne Ytre-Eide i en av de første e-postene til meg. Etter hvert snakket vi sent og tidlig på telefon, og dette bidro til at sakene ble gode. På nrk.no-fronten tar Inger-Marit Knap Sæby i mot nettsaker fra NRKs distriktskontorer. Med hennes skarpe blikk for språk og relevans, ble nettartiklene mer forståelig og tydeligere. Slik skjønnte også Marianne og Inger-Marit mer om reindrift, og takket være deres helhjertede innsats og innlevelse, skjønnte også en større del av lytterne, seerne og leserne våre om et komplekst tema.

2. Sammendrag

NRK dokumenterte for første gang årsakene til at reintallet i Vest-Finnmark gikk opp i en periode hvor de fleste var enige om at tallet var for høyt til beiten som er til disposisjon. Prosjektet var fortsettelsen av et annet gravearbeid tidligere på året.

Stortinget hadde gjennom flere perioder krevd at antallet rein i Finnmark måtte reduseres. Likevel steg altså tallet. NRKs avsløringer viste hvilke reineiere som hadde latt flokken vokse. Videre ble oversikten brukt til å dokumentere hvilke reineiere som hadde fulgt påleggene fra myndighetene om å redusere.

Med et faktagrunnlag som aldri tidligere var gjort tilgjengelig, ble utviklingen problematisert gjennom reportasjer hvor representanter for næringen, forskerne og politikerne ble konfrontert. Slik ble tallene satt i en større sammenheng som bragte ny forståelse og innsikt i en «gammel» problemstilling. Dette skjedde fra 26. november 2014 og i om lag to uker framover.

Fokuset på reintallsproblematikken i Finnmark førte til at regjeringen intensiverte arbeidet med gjennomgangen av reindriftsloven. Det samme skjedde i opposisjonen på Stortinget. En av endringene som vurderes, er om reintallene som har vært underlagt taushetsplikt, skal gjøre offentlig.

Etter hvert fulgte også flere andre riksmedier opp med egne saker.

Truer med millionbot for å få Mikkel Mathis til å slakte reinen sin

Store mengder kjøtt må kastes fordi reineiere leverer avmagrede dyr til slakteriene. Det er flere tusen dyr for mye enn det er beiter og plass til på Finnmarksvidda.

Mikkel Mathis M. Eira (innfelt) er en av reineiere i Vest-Finnmark som var fått varsel om bot hvis han ikke reduserer antallet rein. Her med reinen som skal overvintre i Kautokeino.
FOTO: NILS JOHN PORSANGER

Journalist
Eilif Aslaksen
@EilifAslaksen

Journalist
Nils John Porsanger

- REINTALLET I FINNMARK
- DYREVELFERD

Oppdatert 26.11.2014, kl. 14:31

Faksimilen er av den første nettartikkelen som ble publisert på nrk.no 26. november 2014.

3. Publiseringer

Publiseringene startet 26. november 2014. Den første dagen skjedde dette på alle plattformer. Første oppslag gikk i Nyhetslunsj i NRK P2, og i NRK Sápmis nyhetsending på radio. Deretter som toppoppslag på nrk.no og til slutt som et av hovedoppslagene i Dagsrevyen. I dagene som fulgte, gjorde flere NRK-redaksjoner egne oppfølginger.

I løpet av tiden fram til 15. desember laget undertegnende ti store nettartikler, elleve radioinnslag og fem tv-saker. Sakene gikk i Dagsrevyen, Nordnytt og TV-Oddasat som sendes i tre land. Mange av nettartiklene var hovedoppslag på nrk.no.

I tillegg ble det laget en rekke oppfølgingssaker spesielt av NRK Finnmark.

I vedlegg 1, side 20 i rapporten, er det en detaljert oversikt med lenker til de ulike sakene i prosjektet.

Nedenfor vises noen av "pluggene" på forsiden til nrk.no.

Vurderer offentliggjøring av «hellige» reintall

[Les saken](#)

Møter Solberg for å diskutere reintallene

[Les saken](#)

– Norges største offentlig finansierte dyretragedie

MDGs Rasmus Hansson om avmagrede reinsdyr i Finnmark. [Les saken](#)

– Listhaugs hastverk skaper konflikt

[Les saken](#)

– Håper mange reineiere melder NRK til PFU

[Les saken](#)

4. Redegjørelse for arbeidet

4.1. Når og hvordan kom arbeidet i gang?

Hvem er det vi snakker om?

Spørsmålet har alltid dukket opp i forbindelse med nyheter om reintallsproblematikken. Helt siden 1987 da jeg for første gang laget større saker om temaet, snakket mange reindriftsutøvere om «de store» og «de små». Bare unntaksvis brukte de navn på eiere med store flokker; de som takket være størrelsen kunne gjøre hva de ville, forklarte man. «Viddas lov» som enkelt kan forklares med «den sterkestes rett», var et begrep som ble brukt både da og nå.

Det var imidlertid sjelden snakk om å konfrontere «de store» som etter sigende bevisst lot flokkene vokse. Hva skulle man konfrontere med? Uten et grunnlag som kan betraktes som fakta, kom man ikke langt. Det ville bare bli påstand mot påstand. I tillegg var det jo noe som «alle» visste og som måtte respekteres: Man spør ikke en reineier om hvor mange dyr han har. Dette hadde noe med respekten for kulturelle kodekser å gjøre.

Senvinteren 2014 begynte jeg på graveprosjektet «Rein og rovvilt» (prosjekttittel, se fotnote nederst på siden). Ettersom jeg ikke hadde jobbet inngående med reindrift siden 2010 (også da om reintallsproblematikken), var det nødvendig å lese seg opp. I en rekke offentlige dokumenter registrerte jeg at mange av distriktene som skulle redusere reintallet etter pålegg fra myndighetene, vitterlig hadde økt det betraktelig. I den videre researchen skaffet jeg meg oversikt over samtlige siidaandelshavere i Finnmark ved å be om innsyn hos Fylkesmannen i Finnmark. Innsynet gikk ut på å få listene over reineiere som hadde søkt om rovvilterstatning over en femårsperiode.

Hvor mange rein de ulike siidaandelshaverne hadde søkt erstatning for over femårsperioden, ga også en svært tydelig indikasjon på hvem som var «stor» og hvem som var «liten».

Under denne researchen kom idéen om å bruke alle relevante kilder jeg hadde skaffet meg gjennom mer enn 30 års arbeid som journalist, til å få tilgang på reintallene til reineierne i Finnmark.

1. september 2014 begynte jeg igjen på jobb etter ferien, og mellom annet nyhetsarbeid syslet jeg parallelt med å skaffet meg reintallene. Tre uker senere fikk jeg napp.

4.2. Hva var den sentrale problemstillingen ved starten av prosjektet?

«Jeg har til hensikt å dokumentere hva som er den virkelige årsaken til at reintallet i Finnmark ikke er redusert, men snarere økt. Både Stortinget, regjeringen og reindriftas øverste utøvende myndighet, Reindriftsstyret, har gjentatte ganger sagt at reintallet må reduseres. Likevel har reintallet holdt seg høyt.»

Dette skrev jeg i et arbeidsnotat etter at «Rein og rovvilt-prosjektet» var avsluttet i juni 2014. Senere ble notatet også sendt til redaktørene i NRK Sápmi.

For å oppfylle målet i problemstillingen krevdes imidlertid ny dokumentasjon. At reintallet i seg selv hadde økt, var ingen avslørende nyhet. Utfordringen var å dokumentere hvem som forårsaket reintallsøkningen.

Hypotesen jeg laget meg med bakgrunn i tallene fra søknadene om rovvilterstatninger, gikk ut på at det var reineiere med flest dyr som sto for den største økningen av reintallet, mens reineiere med middelsstore flokker (og som var berettiget til økonomisk tilskudd gjennom Reindriftsavtalen) holdt reintallet stabilt.

Også aktualitetsmessig ble problemstillingen vesentlig. Høsten 2014 og vinteren 2015 var den siste fristen hvor reinbeitedistrikter med et reintall høyere enn det vedtatte hadde på seg for å redusere.

4.3. Hva er genuint nytt i saken?

Reintallet til den ansvarlige reineier i hver siida (enhet bestående av en enkeltperson, ektefeller/samboere eller familiegruppe) er taushetsbelagt. Hjemmelen for dette ligger i reindriftsloven og forvaltningsloven. I tillegg er tallet taushetsbelagt etter intern kutyme.

Et hemmelighold av reintallet er dermed blitt en etablert sannhet.

I researchfasen fikk jeg et klart inntrykk av at dette hadde bidratt til å gi enkelte reineiere en større mulighet til å bygge opp flokkene sine uten at noen grep inn. Internt i distriktene bidro dette til at «den sterkestes rett» kuliminerte. I reportasjene kom også dette til uttrykk gjennom uttalelser fra flere utøvere. «Viddas lov» – den indre justisen – bidro til at reineiere (siidaer/distrikter) med langt mindre flokker enn «de store», forholdt seg tause til utviklingen.

Et journalistisk gravearbeid førte til at jeg fikk tilgang til reintallene til enkeltutøvere, og dette var noe som aldri er gjort tidligere. Dette ga offentligheten et nytt og reelt grunnlag å debattere reintallsproblematikken på.

4.4. Organisering av arbeidet, metodebruk, kildebruk og kildekritikk

4.4.1. Skaffe seg best mulig oversikt

For meg har det blitt en nødvendighet å lese meg opp på temaer jeg skal arbeide med. Dette gjelder både for kjente og ukjente saksfelt. Spesielt er dette viktig om forhold jeg *tror* jeg har oversikt over. Hopper man over lesingen risikerer man å gå glipp av utviklingene og endringene som har skjedd. I tillegg har man større utbytte av samtaler med kildene dersom man har pløyd igjennom dokumenter.

En god del av lesingen skjedde allerede under graveprosjektet «Rein og rovvilt» på vårparten 2014. Straks etter sommerferien begynte jeg å lese dokumenter, rapporter og utredninger som spesifikt omhandlet reintallsproblematikken og prosessene rundt reduksjonen av flokkene. Dette skjedde mest på fritiden ettersom jeg i denne perioden hospiterte hos NRK Finnmark i Vadsø hvor jeg jobbet med daglige nyhets saker.

I rapporten «Tilpasning av reintallet – konsekvenser og tiltak, Rapport fra arbeidsgruppe» (sammensatt av Landbruks- og matdepartementet med medlemmer også fra næringen) er det laget detaljerte oversikter over samtlige distrikter i Finnmark. Distriktene som hadde fått krav om reduksjon var særskilt trukket ut, og her framkom det også hvor mange prosent samtlig av distriktenes reineiere måtte redusere (forholdsmessig reduksjon).

Videre ryddet jeg i excel-oversiktene jeg hadde laget i forbindelse med «Rein og rovvilt-prosjektet». Jeg hadde selv laget komplette lister over siidaandelshaverne (reineiere med hovedansvaret for en gruppe). Disse kunne gjenbrukes til å sette inn reintallene.

4.4.2. Derfor fikk jeg tallene

Hovedutfordringen var imidlertid å skaffe seg de konkrete tallene. 31. mars hvert år, innrapporterer reineierne selv dette sammen med andre opplysninger fra driftsåret (fra 1. april til 31. mars) til myndighetene. Opplysningene er taushetsbelagte. Mellom nyhetsoppdrag og på fritiden var jeg i kontakt med mange kilder.

Erfaringer fra tidligere prosjekter viser at det er fullt mulig å klare dette. Jeg har både alene og sammen med NRK-kollega Thor Thrane klart å få tilgang til offentlige utredninger som fortsatt har vært under arbeid, regjeringsnotater (R-notat), interne notater og brev som både har vært unntatt offentlighet og pålagt fortrolighet. Det samme gjelder informasjon fra skriftlige kilder via muntlige kilder.

Forklaringen i kortversjon er at jeg i løpet av mer enn 30 år som journalist, har opparbeidet meg et omfattende og godt kildenettverk. Etter hvert som jeg har arbeidet med nye prosjekter, har jeg utvidet nettverket med nye kilder. Erfaringen tilsier også at jo flere gjennomførte prosjekter som setter dagsorden og som blir lagt merke til, desto flere kilder åpner seg.

På grunn av dette fikk jeg også tak i reintallene. Prinsippet om kildebeskyttelse tilsier at det er alt jeg kan og vil si om dette.

Deretter begynte det langsomme arbeidet med å legge inn tallene i excel, men dette gikk adskillig raskere nå sammenlignet med «Rein og rovvilt-prosjektet» fordi jeg allerede hadde utarbeidet oversikten over reieneierne (siidaandelshavere).

Et usikkerhetsmoment med taushetsbelagte opplysninger, og da i særdeleshet tallmateriale, er å finne ut om opplysningene er autentiske og korrekte. Det kan være vanskelig å finne muntlige kilder som åpent kan bekrefte disse. I dette tilfellet lot det seg gjøre å kontrollere tallene med andre åpne og offisielle dokumenter. Etter forholdsvis kort tid kunne jeg med overveiende sannsynlighet si at tallmaterialet jeg hadde fått tilgang til, var korrekt.

Etter hvert fikk jeg utarbeidet oversikter over utviklingen i samtlige distrikter. De fem siste driftsårene ble valgt ettersom det var i denne perioden vedtakene om reduksjon ble fattet og skulle gjennomføres.

4.4.3. Tallmaterialet gir ny dokumentasjon

I et arbeidsnotat som jeg sendte til redaktør Nils Johan Heatta og redaksjonssjef Ann-Irene Buljo i begynnelsen av oktober, listet jeg opp disse funnene:

- I perioden 2008/2009 til 2012/2013 økte de største reieneierne (siidaandelshavere med et reintall fra 1000 til over 2000) reintallet sitt med 7506 rein.
- I samme periode økte de mellomstore (fra 600 rein til 999 rein) reintallet sitt med 4260 rein.
- I samme periode økte gruppen med flest reieneier (fra 400 til 599 rein) reintallet sitt med 348 rein.
- I samme periode reduserte de minste reieneierne (under 400 rein) reintallet sitt med 5964 rein.
- Reintall for hver siidaandel (driftsenhet med en eller flere reieneiere) i Finnmark er utarbeidet på bakgrunn av materiale jeg har fått tilgang til (unntatt offentlighet)
- I 2008/2009 hadde reieneierne som jeg har gjennomgått 176.160 rein. Tallet i 2012/2013 var 178.399 (hele Finnmark).
- I mange distrikter i Vest Finnmark har det foregått en «posisjonering» i løpet av denne perioden: 127 reieneiere (siidaandelshavere) økte reintallet. 81 reieneiere reduserte reintallet.

Takket være listene kunne jeg for første gang dokumentere hvem som bidro til at det samlede reintallet i Vest-Finnmark økte. I løpet av de sju-åtte siste årene har både myndighetene og reindrifutøvere snakket om «posisjonering». Hvem som har stått for den, og hvem som har posisjonert seg mest, kunne også dokumenteres for aller første gang.

Begrepet «posisjonering» er brukt helt siden 2006-2007. Konkret betyr dette at reieneiere bevisst lot flokkene vokse ved å ikke slakte tilstrekkelig for at reintallet skulle gå ned. Tanken bak dette var at de skulle ha flest mulig dyr på det tidspunktet myndighetene gikk inn for forholdsholdsmessig reduksjon slik at de fortsatt ville ha mange rein etter den pålagte reduksjonen. Takket være oversikten over utviklingen jeg utarbeidet, kunne disse påstandene om at enkelte posisjonerte seg, bekreftes og dokumenteres. Allmenningens tragedie på Finnmarksvidda ble med andre ord avdekket.

Oversikten excel-arkene viste, ga altså nye perspektiver og innfallsvinkler til en problemstilling som hadde stått stille i flere tiår.

Hypotesen som ble skrevet etter arbeidet med «Rein og rovvilt-prosjektet», ble med andre ord bekreftet (se kap. 4.2.).

Jeg sendte også innsynsbegjæringer til Mattilsynet for å se utviklingen i kassasjoner (dyr som måtte kastes under eller etter slakting på grunn av avmagring). En gjennomgang av disse samt intervjuer med Mattilsynets representanter, bekreftet at slakteriene måtte kaste flere dyr sammenlignet med årene før.

4.4.4. Fra dokumentasjon til fortellinger

Etter at tallene var analysert og sortert skrev jeg en rekke konkrete spørsmål ut i fra de nye funnene. Spørsmålene ble også formet opp mot informasjonen i dokumentene, rapportene og vedtakene jeg hadde lest. Lista ble etter hvert lang, og de fleste av spørsmålene kunne brukes i intervjuene med de ulike kildekategoriene (utøvere, forskere, forvaltningen og politikere).

Deretter startet utvelgelsen av objekter som kunne ha en fortelling som illustrerte problematikken på en forståelig måte. På journalisthøgskolen i 1989-1991 introduserte høgskolelektor Elisabeth Eide (professor ved Høgskolen i Oslo i dag) et begrep som den dag i dag er fullt brukbar og god: «Konsekvensesperten».

I dette prosjektet er det mange slike eksperter, og det var først og fremst slike jeg måtte finne og velge. Når jeg i ettertid ser på både spørsmålslista og lista over kilder som kunne brukes i de ulike sakene, er det tydelig at jeg hadde problemer med å avgrense fortellingene. En vesentlig årsak til dette var den store informasjonsmengden jeg hadde slukt i meg, og ikke minst de nye funnene i tallmaterialet. Følelsen «her er det så mye å fortelle», var sterk. Dette bidro også til at jeg gikk i gang med intervjuene før klare fokus-setninger (vinklinger) var satt ned på papiret. Likevel hadde jeg klare bilder i tankene av hva det var som var viktig å fortelle. Jeg var med andre ord svært ivrig etter å komme i gang.

Etter at fotograf Nils John Porsanger ble involvert i prosjektet på fulltid den siste måneden før publisering, ble jeg nødt til å formulere flere fokus-setninger. Slik følte arbeidet plutselig lettere, og vi visste begge hvilke mål vi hadde med fortellingene. Denne erkjennelsen bekrefter at det er lett å havne langt ut på viddene hvis man går helt alene med et så omfattende prosjekt.

Her er fokusmålene vi jobbet mot:

- Til tross for stadig magrere dyr så tviholder fortsatt reineiere på store flokker. Mange har faktisk økt reintallet de siste årene. Nå truer landbruksministeren med bøter som skal svi på lommeboka.
- Reineier Berit Marie Eira sitter i det statlige styret som skal få ned reintallet. Selv nekter hun å følge kravet. Stortingsrepresentant kaller dette sabotasje.
- Reineiere frykter interne konflikter. Tidligere leder for reindriftssamene i Norge hevder store reineiere ødelegger for de små.

- Reintallet har vært hellig for alle reieiere i generasjoner. Nå vurderer regjeringen en endring på dette. Landbruksministeren vil ha åpenhet omkring hvor mange rein hver enkelt reieier har.

Det kan også være en fordel at man ikke alltid har klare fokus-setninger før man går i gang med intervjuene. Disse kan nemlig begrense muligheten til å få mer informasjon fra objektene. Hvis man får svar på fokus-setningene kan man fristes til å avslutte intervjuet. Forutsetningen er imidlertid at man har god oversikt og inngående kjennskap til temaet man jobber med.

Vi gjorde unna de fleste intervjuene før vi startet redigeringen av tv-sakene, radiosakene og nettartiklene. Det er en arbeidsform jeg føler gir best oversikt, men det er hele tiden viktig å ha stålkontroll på materialet (innholdet i intervjuene og den øvrige researchen).

4.4.5 Etisk dilemma

Allerede mens jeg jobbet med hypotesen visste jeg at det ville oppstå etiske utfordringer. Tallene er taushetsbelagte. I seg selv betyr ikke dette at vi ikke kunne publisere dem, men hvordan skulle jeg tilkjennegi overfor intervjuobjektene at jeg satt på slike tall? Som det heter i VVP, er det *«god presseskikk å gjøre premissene klare i intervjusituasjoner og ellers overfor kilder og kontakter»*.

For å forstå utfordringen eller dilemmaet i denne saken, er det viktig å ha kjennskap til de kulturelle kodeksene omkring reintallene. Slik det framkommer i innledningen er reintallene omgitt av hemmelighetskremmeri ut i fra en nedarvet tradisjon.

Da intervjuavtalene ble gjort, understreket jeg at temaet dreide seg om reintallsproblematikken og reduksjon av reinflokkene.

I selve intervjusituasjonen brukte jeg den åpne informasjonen om utviklingen i distriktets reintall. Jeg stilte også spørsmål som: *«Vi ser av oversikten vår at du har økt reintallet ditt kraftig, hvorfor?»*, *«Oversikten vi sitter på, viser at du har økt reintallet ditt med 265 rein fra 2009 til 2012, hvorfor har du gjort det?»*, eller *«Hva ligger bak når du og mannen din har økt reintallet ditt med 365 dyr i denne perioden?»*, eller *«Hvordan reagerer du når de største reieierne, det vil si de som har mellom 1000 og 2000 rein, er de som har bidratt til å øke det samlede reintallet?»* eller *«Du har hatt et stabilt reintall på litt over 200 rein i løpet av femårsperioden 2008-2013, hvordan klarer du deg med et så lavt reintall?»*

Med bakgrunn i dette beveget jeg meg godt innenfor de etiske retningslinjene. Gjennom en slik framgangsmåte sikret jeg at alle parter fikk en reell og god mulighet til å uttale seg om temaet både generelt, og ikke minst spesifikt om de konkrete reintallene som gjaldt for intervjuobjektene fra næringen.

5. Spesielle erfaringer, utfordringer og motstand

Hvert eneste graveprosjekt har sine spesielle sider, men reintallsprosjektet er trolig det som har skapt mest debatt av prosjektene jeg har jobbet med.

Nedenfor har jeg tatt med de vesentligste erfaringene, utfordringene og opplevelsene. Her inngår også det som kan karakteriseres som motstand.

5.1. Tilgjengelighet

Reindrifft er en næring hvor utøverne ofte befinner seg ute i naturen, langt fra vei og mange ganger uten stabil telefonforbindelse. I deler av året er det svært mye å gjøre, og derfor blir det rett og slett ikke tid til journalister. Et annet forhold som vanskeliggjør opptak, er at dyrene rett og slett ikke må forstyrres av unødig trafikk. Da vi begynte med opptakene og intervjuene med de mest berørte «konsekvensespertene», var de opptatt med flytting fra høst- til vinterbeitene, med reinskilling og slaktning. Noen distrikter var til og med ferdige med slaktningen da vi startet vårt arbeid.

Derfor var det mange forhold som måtte stemme for å kunne gjøre intervju og opptak ute i felten. Flere ganger kjørte vi bomtur fordi været utsatte planlagt arbeid for utøverne.

I tillegg opplevde vi at avtaler ble kansellert av utøverne. Det er en kjensgjerning at en del utøvere ikke ønsker at journalister kommer for nært arbeidet deres. Ofte blir dette forklart med at de har opplevd at «*media bare er på jakt etter skandaler, og spesielt fra reindriffta slik at hele næringen blir stilt i dårlig lys*» (uttalelse fra en kilde). Selv om langt i fra alle har en slik holdning eller opplevelse av media, fører dette ofte til vanskeligheter med å møte utøverne for eksempel ved reinflokken eller i reingjerdet.

Vi hadde en helt konkret avtale med en reineier. Vedkommende skulle vi møte inne på vidda ved reingjerdet. Da vi kom dit fikk vi klar beskjed fra en annen reineier om at vi ikke uten videre kunne filme dyrene selv om vi hadde avtale med en av reineierne. «*Alle må gi tillatelse til filming, og hvis en sier nei, så blir det ikke aktuelt å filme*», var den klare beskjeden. Derfor ble det et intervju med reineieren på skuteren hans, og ikke inne i reingjerdet hvor han jobbet med dyrene.

5.2. Konkurrent og statsministermøte

At debatten om reintallene i Finnmark, og da i særdeleshet i Vest-Finnmark, skulle blusse opp igjen på høstparten 2014 var jeg overmerksom på.

Reindrifftsåret 2014/2015 er nemlig siste mulighet for de aktuelle reinbeitedistriktene til å bringe reintallet ned til det som er bestemt av myndighetene. Derfor var aktualitetskriteriet allerede fastsatt. I løpet av oktober sendte Reindrifftsstyret ut varsler om tiltak til reineierne (siidaandelshaverne) som var pålagt forholdsmessig reduksjon. Varslene gikk ut på hvilke tiltak myndighetene ville sette i verk dersom reineierne ikke fulgte pålegget om reduksjon.

I Kautokeino hvor mediehuset Altaposten står sterkt, bor en del av reineierne som fikk varslene. I tillegg har Altaposten fulgt tett på utviklingen i reintallsproblematikken over tid. Derfor var det ikke uventet at avisen bragt de første nyhetene om varslene om mulige bøter. Dette førte til at enkelte vaksjefer i NRK Sápmi ble utålmodige. På dette tidspunktet hadde vi fortsatt en del redigeringsarbeid, opptak og klargjøring av nettartikler foran oss. Vi måtte bestemme oss for om vi skulle publisere materialet som var klart, eller vente til alt var ferdig produsert for alle plattformer.

Jeg argumenterte for det siste, og fikk gjennomslag for det: Ingen andre konkurrenter hadde det samme materialet og de ulike vinklingene som oss. I tillegg ville den opprinnelige publiseringsplanen hvor også NRK Riks inngikk, ha langt større slagkraft enn stykkevis- og-delt-publisering.

I vår opprinnelige plan var mandag 1. desember 2014 satt som starttidspunkt. Vi framskyndet imidlertid dette til onsdag 26. november. Årsaken var at lederen i Norske Reindriftssamers Landsforbund hadde et møte med statsministeren fredag 28. november i Oslo hvor reintallsreduksjonen var et av temaene. Med avsløringene og dokumentasjonen vi satt på, var det mest hensiktsmessig og aktualitetsmessig å starte publiseringen før dette møtet.

5.3. På alle plattformer

Jeg betrakter meg selv som flermedial, og liker både nett, radio og tv. Nettet er imidlertid der jeg føler meg mest hjemme fordi det gir flere muligheter til å vise fram et stort og komplekst tema. Samtidig har tv større slagkraft. I NRK har vi mulighetene til å kombinere, og det at vi var samtidig på alle plattformer bidro sterkt til at sakene satte dagsorden og ble lagt merke til nasjonalt.

Ulempen med å være flermedial samtidig som man velger å gjøre alt selv, er at arbeidet i slutfasen tar fire ganger lengere tid fordi det skal produseres for radio og nett i tillegg til tv. Dessuten jobber jeg både på samisk og norsk. Jeg har alltid lagt inn ekstra tid i planleggingen av prosjekter som dette nettopp på grunn av flermedialiteten og flerspråkligheten. Nesten uten unntak sprekker skjemaet, og det blir stress før publiseringsstarten.

Derfor er det svært viktig at man har kompetente kolleger som kvalitetssikrer produktene. Forholdsvis tidlig i prosjektet ble reportasjeleder for distrikt, Marianne Ytre-Eide i Dagsrevyen og mottaksleder for distriktsinnhold i nrk.no, Inger-Marit Knap Sæby involvert. Begge fikk notater hvor reintallsprosjektet ble beskrevet. Ingen av de to har inngående kjennskap til reindrift, men har spisskompetanse i journalistikk, språk, relevans og presentasjon for å nevne noe.

For meg som har jobbet med temaet i om lag 30 år, er det lett å ta begrep og formuleringer som en selvfølge. Det er lett å tro at «alle» vet hva for eksempel *slaktevekt*, *siida* og *reinbeitedistrikter* er og betyr. Slik er det selvsagt ikke. Hvordan skal publikum forstå hva jeg ønsker å fortelle i sakene på nett, radio og tv? Det var her Marianne og Inger-Marit kom inn. Takket være de to fikk adskillige flere mennesker innblikk i reintallsproblematikken enn hva tilfellet ville vært hvis mine førsteversjoner hadde blitt publisert og vist.

5.4. NRK Finnmark og oppfølginger

Som det framgår av vedlegg 1 pkt. 2, *Saker produsert av andre NRK-redaksjoner eller reportere i egen redaksjon*, laget NRK Finnmark de aller fleste og grundigste oppfølgings sakene. Disse sakene bidro til å holde prosjektet oppe lengere enn antatt. Samtidig bragte redaksjonen fram nye og svært relevante sider om temaet.

To av de siste saken NRK Finnmark laget oppsummeres problematikken på en god måte på samtlige plattformer. I artiklene (og tv-saken) *«Må droppe høstbeitet for å redde reinflokken»* og *«Historisk lite mat på vidda – frykter reindød»* vises konsekvensene av et for høyt reintall på en forbillidlig måte.

NRK Finnmark ble tidlig informert om hva prosjektet gikk ut på. Bakgrunnen for det er at også denne redaksjonen befinner seg midt i landets største og viktigste reindriftsområde. Mange av reporterne her har selv tidligere jobbet med reintallsproblematikken.

5.5. NRK Sápmi og reindrift

NRK Sápmi er den største mediebedriften i Nord-Norge, og har følgelig mange journalister i nyhetsredaksjonen. Ettersom den befinner seg i kjerneområdet for reindrift, har redaksjonen også god innsikt i og kompetanse om næringen.

Både blant journalistene, vaksjefene og i redaksjonsledelsen finnes det flere som har direkte tilknytning til næringen ved at de selv enten er reineiere eller gift/samboer med reineiere.

Jeg opplever dette som utfordrende, men ikke hemmende i forhold til mitt eget arbeid. Jeg har for eksempel på ingen måte blitt forhindret eller på annen måte opplevd inngripen som har vanskeliggjort mine prosjekter. NRK Sápmi har alltid stilt de nødvendige ressursene til disposisjon for at jeg skal kunne gjøre krevende graveprosjekter.

Jeg har registrert at sakene mine ikke er blitt fulgt opp i særlig grad av min egen redaksjon. Om dette har sammenheng med tilknytningen mange har til næringen, eller om det er andre årsaker til det, kan selvsagt diskuteres.

Jeg opplever dette som integritetsmessig problematisk. Dette er også en stor del av årsaken til at jeg helst jobber alene med større reindriftsrelaterte saker.

I forbindelse med «Rein og rovvilt-prosjektet» tok jeg opp denne problemstillingen med redaksjonssjefen og sjefredaktøren. I metoderapporten skriver jeg blant annet:

«Det ble så bestemt at det redaksjonelle ansvaret gikk via redaksjonssjef Buljo og direkte til sjefsredaktør Heatta. Fra mitt journalistiske ståsted fungerte dette tilfredsstillende. Derimot kunne det være utfordrende å være vitne til at det enkelte dager satt vaksjefer som hadde tilknytning til reindriften og dermed også til temaet i prosjektet.»

I et arbeidsnotat om reintallsprosjektet jeg sendte til redaksjonssjef Ann-Irene Buljo og sjefredaktør Nils Johan Heatta, skriver jeg:

«Til slutt vil jeg minne om habilitets- og integritetsutfordringer. I forbindelse med «Rein og rovvilt-prosjektet» ble det bestemt at redaktøransvaret skulle gå direkte til redaksjonssjef Ann-Irene Buljo og videre til direktør Nils Johan Heatta. De samme utfordringene vil jeg også møte i forbindelse med dette prosjektet ettersom en del reportere, vaksjefer og nyhetsredaktør har direkte tilknytning til siidaandelshavere.»

I dagene før, under og etter publiseringen ledet to vaksjefer med direkte tilknytning til reindrifta i Vest-Finnmark arbeidsflyten i redaksjonen. Jeg tolker dette dithen at det ikke ble gjort noen bevisste valg eller tatt avgjørelser i forhold til integritets- og habilitetsutfordringene, men jeg så heller ingen grunn til å påpeke dette påny ettersom redaktørene hadde gitt klarsignal for publisering av sakene.

Samisk Programråd som kan sammenlignes med Kringkastningsrådet, behandlet også prosjektet. Jeg tar dette med for å vise at temaet er kontroversielt i det samiske mediemiljøet og blant aktørene her.

Programrådet kom med en uttalelse som jeg tolker som et kompromiss. Rådet sier at *«det er blitt gitt en allsidig og dyptpløyende dekning av en sak som er viktig både for det samiske samfunnet og storsamfunnet.»*

– Blant annet var det meget interessant å få vite at størsteparten av reineierne har fulgt tidligere råd og pålegg fra myndighetene om å redusere reintallet, og på den annen side at enkelte har økt flokkene kraftig. Dette er svært viktige opplysninger når det nå er snakk om prinsippene for hvordan reintallet skal reduseres, heter det uttalelsen fra programrådet.

Samtidig stilte rådet spørsmål om det var nødvendig å offentliggjøre reintallene så detaljert, og leder i programrådet, Katri Somby, mente dette var en sterk kritikk av NRK.

– Det er vanskelig å forstå dette på en annen måte, sa hun til NRK Sápmi (hele artikkelen finnes i vedlegg 1). Somby har for øvrig vært både journalist og vaksjef i NRK Sámi Radio (det tidligere navnet på NRK Sápmi) for en del år siden.

I ettertid er det særdeles viktig å understreke at sjefredaktør Nils Johan Heatta i debatter på radio forsvarte publiseringen av reintallene og de øvrige sakene i prosjektet. Han stilte seg 100 prosent bak arbeidet mitt både internt og eksternt. Heatta ringte meg også flere ganger for å gi sin oppbakking og støtte. Også på programrådsmøtet forsvarte han naturligvis arbeidet.

5.6. Sosiale medier og ytringsfrihet

Reintallsprosjektet skapte debatt i sosiale medier, og da spesielt på Facebook. Mange reindriftsutøvere og folk med tilknytning til næringen, ytret seg svært kritisk til offentliggjøringen av reintallene. Noen få i næringen mente imidlertid at det var på tide at tallene kom fram i offentligheten slik at omverden bedre kunne forstå hvorfor reintallet ikke gikk ned til nivået myndighetene hadde bestemt, og ikke minst hvem som sto for økningen.

Reindriftsmiljøet kommenterte og diskuterte hovedsakelig i gruppa *«Samisk reindrift – veien videre»*.

Her ble NRK angrep blant annet for ikke å ha respekt for reindrifta, og at NRK Sápmi gjorde reindriften og dens folk til skyteskive for nettrollene.

Enkelte debattanter har selv bakgrunn fra samisk media. Noen av disse hevdet at journalisten hadde latt seg bruke av myndighetene. Slik kommenterer en debattant som selv tidligere har jobbet i NRK Sámi Radio:

«Dette er mobbing forkledd som ytringsfrihet, arroganse og manglende respekt overfor reindriftssamisk kultur over hele linja fra statsråd til journalist. Sensasjonsjaget og behovet for å markere seg har dessverre skygget for dannelsen og folkeskikken i blodtåken.»

Kommentaren illustrerer hvor problematisk og ubehagelig ytringsfriheten kan være. Her blir nettopp denne menneskerettigheten brukt til å sable ned en sentral del av den; pressefriheten. Satt på spissen viser holdningen bak et slikt utsagn at det er langt igjen før det er tilnærmet full ytringsfrihet i og om reindrifta. For enkelte står fortsatt «Viddas lov» over ytringsfriheten.

Et annet utsagn som langt på vei bekrefter denne situasjonen, er uttalelsene til lederen i Norske Samers Riksforbund, Beaska Niillas:

«NRK Sápmi virker å gjøre seg selv til dommer over samiske skikker når de tar en så viktig avgjørelse på vegne av reindrifta.»

NSR er det regjerende partiet på Sametinget, og jeg er for øvrig onkelen til NSR-lederen.

NRK Sápmi tok en selvstendig og uavhengig redaksjonell avgjørelse basert på dokumentasjonen jeg hadde fremskaffet. Dette er en del av pressefriheten som altså er et sentralt og bærende element i ytringsfriheten og demokratiet.

Samtidig illustrerer momentene som jeg har vist til i dette kapittelet, at det eksisterer krefter i det samiske samfunnet som på ulike vis vanskeliggjør kritisk og undersøkende journalistikk. Skal man lykkes med det er det nødvendig å ha fullt fokus på din oppgave som journalist. Eller sagt slik min gode venn og NRK-kollega Johs Kalvemo ofte sier: *«Man må hele tiden være spørrende til alt man spør om».*

6. Konsekvenser

NRKs fokus på reintallsproblematikken i Finnmark førte til omfattende offentlig debatt. Vi åpnet opp et tema som i generasjoner har vært preget av lukkethet. Gjennom ny fakta og grundig dokumentasjon som også ble bekreftet av reindriftsnæringens representanter, ga NRK et innblikk i utfordringene og årsakene til det høye reintallet i Vest-Finnmark. Videre ble konsekvensene av dette bragt fram.

Sakene våre ble også fulgt opp av TV2 og Dagbladet. I tillegg laget lokale- og regionale medier oppfølginger. NRK satt med andre ord dagsorden med et stoffområde som ikke så ofte preger den offentlige debatten.

Reaksjonene fra deler av næringen var som forventet sterke og fordømmende. Det skjer som regel når etablerte og privatiserte sannheter kommer opp for en dag. «Den 26. november 2014 ble det gjort et historisk overtramp mot reindriftssamenes kultur», kommenterte en reineier på Facebook. Erfaring fra andre avsløringer tyder imidlertid på at ny åpenhet også kan føre til framgang og positiv utvikling.

En annen konsekvens av fokuset på reintallsproblematikken er at både regjeringen og opposisjonen varslet framskyndet bred gjennomgang av reindriftsloven.

Vedlegg 1: Liste over publiseringer

Listen over publiseringer er ført opp etter dato. I tillegg har jeg delt opp sakene som jeg selv har produsert (pkt. 1.), og saker som andre redaksjoner i NRK har fulgt opp (pkt. 2). De fleste av nettsakene var oppslagssaker på nrk.no.

Nettartiklene er satt først opp med tittelen i tillegg til selve lenken. Det er gjort for å gi pekepinn til hva radio- og tv-sakene handlet om. I de fleste tilfellene handlet radio- og tv-sakene om det samme som det framkom i nettsakene.

1. Egne saker

Onsdag 26. november 2014:

Nett

Truer med millionbot for å få Mikkel Mathis til å slakte

<http://www.nrk.no/sapmi/truer-med-millionbot-for-a-fa-reineiere-til-a-slakte-1.12053204>

Her er reintallene

<http://www.nrk.no/sapmi/her-er-reintallene-1.12050012>

(i denne oversikten kan man klikke seg inn via et kart til samtlige av Finnmarks 35 reinbeitedistrikter)

- Kort vinter kan avverge katastrofe

<http://www.nrk.no/sapmi/-kort-vinter-kan-avverge-katastrofe-1.12059910>

Radio

Nyhetslunsj, NRK P2: <http://radio.nrk.no/serie/nyhetslunsj/NPUB44023514/26-11-2014>

Nordpå, NRK P1: <http://radio.nrk.no/serie/distriktsprogram-troms-og-finnmark/DKTR02011814/26-11-2014>

Nyhets- og aktualitetsmagasinet «Sáhka váibmosis», NRK P2 (på samisk):

<http://radio.nrk.no/serie/sahka-vaibmosis/SANY10023614/26-11-2014#t=7m54s>

TV

TV-Oddasat: <http://tv.nrk.no/serie/oddasat-tv/SANY70112614/26-11-2014>

Dagsrevyen: <http://tv.nrk.no/serie/dagsrevyen/NNFA19112614/26-11-2014> (saken ble headet)

Torsdag 27. november 2014:

Nett

Flytter heller inn i lavvo enn å betale bot

<http://www.nrk.no/sapmi/flytter-heller-inn-i-lavvo-enn-a-betale-bot-1.12055850>

Radio

NRK Sápmi, nyheter på samisk, P2: <http://radio.nrk.no/serie/oddasat-radio/SANY01023714/27-11-2014>

Nyhets- og aktualitetsmagasinet «Sáhka váibmosis», NRK P2 (på samisk):
<http://radio.nrk.no/serie/sahka-vaibmosis/SANY10023714/27-11-2014>

Nordpå, NRK P1: <http://radio.nrk.no/serie/distriktsprogram-troms-og-finnmark/DKTR02011914/27-11-2014>

TV

TV-Oddasat: <http://tv.nrk.no/serie/oddasat-tv/SANY70112714/27-11-2014#t=6m11s>

Fredag 28. november 2014:

Nett

Vurderer om reintallene skal bli offentlige

<http://www.nrk.no/sapmi/vurderer-om-reintallene-skal-bli-offentlig-1.12056131>

Tirsdag 2. desember 2014:

Nett

- Jeg har sett bitterhet og hat i øynene til folk

http://www.nrk.no/sapmi/_jeg-har-sett-bitterhet-og-hat-1.12056128

Radio

NRK Sápmi, nyheter på samisk, P2: <http://radio.nrk.no/serie/oddasat-radio/SANY05019214/02-12-2014>

Nyhets- og aktualitetsmagasinet «Sáhka váibmosis», NRK P2 (på samisk):
<http://radio.nrk.no/serie/sahka-vaibmosis/SANY10024014/02-12-2014>

Nordpå, NRK P1: <http://radio.nrk.no/serie/distriktsprogram-troms-og-finnmark/DKFI02015514/02-12-2014>

TV

TV-Oddasat: <http://tv.nrk.no/serie/oddasat-tv/SANY70120214/02-12-2014#t=47s>

Dagsrevyen: <http://tv.nrk.no/serie/dagsrevyen/NNFA19120214/02-12-2014#t=29m24s>

Onsdag 3. desember 2014:

Nett

- Hastverket til ministeren lager konflikter

<http://www.nrk.no/sapmi/-hastverket-til-ministeren-lager-konflikter-1.12073688>

Radio

Nordpå, NRK P1: <http://radio.nrk.no/serie/distriktsprogram-troms-og-finnmark/DKFI02015614/03-12-2014#t=2h35m16s>

Nyhets- og aktualitetsmagasinet «Sáhka váibmosis», NRK P2 (på samisk):

<http://radio.nrk.no/serie/sahka-vaibmosis/SANY10024114/03-12-2014#t=31s>

Torsdag 4. desember 2014:

Nett

Uenige om reintallsreduksjon

<http://www.nrk.no/nordnytt/uenig-om-reintallsreduksjon-1.12080762>

Mandag 8. desember 2014:

Nett

Varslet om "kardinalfeil" i reintallskutt

<http://www.nrk.no/sapmi/varslet-om-kardinalfeil-i-reintallskutt-1.12082386>

Tirsdag 9. desember 2014:

Nett

Slakter sin tidligere reindriftssjef

<http://www.nrk.no/sapmi/slakter-sin-tidligere-reindriftssjef-1.12090080>

2. Saker produsert av andre NRK-redaksjoner eller reportere i egen redaksjon

Onsdag 26. november 2014:

Radio

Her og nå, NRK P1: <http://radio.nrk.no/serie/her-og-naa-hovedsending/DMNH01023614/26-11-2014>

Torsdag 27. november 2014:

Nordpå, NRK P1: <http://radio.nrk.no/serie/distriktsprogram-troms-og-finnmark/DKTR02011914/27-11-2014#t=28m13s>

(Denne sendingen hadde flere bolker med publiseringen av reintallene og problematikken om reintallsreduksjonen)

Nett

Kaller landbruksministeren maktskyk

<http://www.nrk.no/norge/kaller-landbruksministeren-maktsjuk-1.12067518>

- Frykter offentliggjøring av reintall vil føre til interne konflikter

<http://www.nrk.no/nordnytt/voldsomme-reaksjoner-pa-publisering-av-reintall-1.12068613>

Fredag 28. november 2014:

Nett

- Ikke rettferdig med reinslakt

<http://www.nrk.no/nordnytt/-ikke-rettferdig-med-reinslakt-1.12070110>

Møter statsministeren for å diskutere reintallsreduksjonen

<http://www.nrk.no/nordnytt/moter-statsministeren-for-a-diskutere-reintallsreduksjon-1.12070555>

Hvorfor er reintallet så hemmelig?

http://www.nrk.no/nordnytt/hvorfor-er-reintallet-sa-hemmelig_-1.12071393

Ingen løfter – men føler seg hørt

http://www.nrk.no/sapmi/ingen-lofter_-men-foler-seg-hort-1.12071824

TV

Dagsrevyen (med materiale fra saken i TV-Oddasat, 27.11.15):

<http://tv.nrk.no/serie/dagsrevyen/NNFA19112814/28-11-2014#t=5m39s>

TV-Oddasat: <http://tv.nrk.no/serie/oddasat-tv/SANY70112814/28-11-2014#t=46s>

Mandag 1. desember 2014:

Radio

Dagsnytt Atten: <http://radio.nrk.no/serie/dagsnytt-atten/NMAG03023814/01-12-2014#t=45m22s>

Nett

Politisk enighet om åpenhet rundt reintall

<http://www.nrk.no/nordnytt/politisk-enighet-om-apenhet-rundt-reintall-1.12075356>

Tirsdag 2. desember 2014:

Nett

Bekymret for barna etter mediestorm

<http://www.nrk.no/nordnytt/bekymret-for-barna-etter-mediestorm-1.12077644>

Torsdag 4. desember 2014:

Nett

Sametinget føler seg ikke hørt om reintallsproblemene

<http://www.nrk.no/nordnytt/sametinget-fole-seg-ikke-hort-om-reintallsproblemene-1.12081184>

Tirsdag 9. desember 2014:

Nett

Listhaug står på kravet om at reintallet må ned

<http://www.nrk.no/nordnytt/listhaug-star-pa-kravet-om-at-reintallet-ma-ned-1.12091779>

TV:

Nordnytt:

<http://tv.nrk.no/serie/distriktsnyheter-nordnytt/DKTR99120914/09-12-2014#t=0s>

TV-Oddasat:

<http://tv.nrk.no/serie/oddasat-tv/SANY70120914/09-12-2014#t=6m4s>

Torsdag 11. desember 2014:

Nett

Slik forklarer han sitt høye reintall

<http://www.nrk.no/nordnytt/slik-forklarer-han-sitt-hoye-reintall-1.12093716>

Radio

NRK Finnmark: <http://radio.nrk.no/serie/distriktsprogram-troms-og-finnmark/DKFI01024614/11-12-2014#t=1h41m50s>

Fredag 12. desember 2014:

Nett

Må droppe høstbeitet for å redde reinflokken

<http://www.nrk.no/nordnytt/ma-droppe-hostbeitet-for-a-redde-reinflokken-1.12097613>

Historisk lite mat på vidda – frykter reindød

<http://www.nrk.no/nordnytt/historisk-lite-mat-pa-vidda- -frykter-reindod-1.12096806>

TV

Nordnytt: <http://tv.nrk.no/serie/distriktsnyheter-nordnytt/DKTR99121214/12-12-2014#t=2m53s>

Mandag 15. desember 2014:

Nett

Ros og ris til NRKs dekning av reintallsspørsmålet

<http://www.nrk.no/sapmi/ros-og-ris-til-nrks-dekning-av-reintallssporsmalet-1.12101765>

Her finnes de fleste nettartiklene som er skrevet om reintallsproblematikken i Finnmark:

<http://www.nrk.no/emne/reintallet-i-finnmark-1.12050190>

Vedlegg 2. Kildeoversikt

Muntlige kilder:

Reineier Mikkel M. Eira
Landbruksminister Sylvi Listhaug
Mattilsynet, reg.dir. Torkjell Andersen
Mattilsynet, veterinær Helene W. Guttorm
Mattilsynet, distr.sjef Hanne Marit Gran
Forsker Torkild Tveraa, NINA
Reineier Berit Marie Eira
Stortingsrepresentant Rasmus Hansson
Reineier Nils Henrik Sara
Reineier Nils Mathisen Gaup
Stortingsrepresentant Helga Pedersen
Fylkesmann Lodve Solholm, leder i Reindriftsstyret
Reineier John O. Hætta
Forsker Jan Åge Riseth, NORUT
Stortingsrepresentant Frank Bakke-Jensen
Eks-landbruksminister Lars Peder Brekk
Eks-reindriftssjef Ellen Inga O. Hætta (hovedsakl. skriftlig)
Reineier Frode Utsi
Reineier Ole Mathis Eira
Reineier Nils Arvid Guttorm
Reineier Odd Erling Smuk
Reineier Ellen Sokki Hætta
Eks-reindriftssjef Ivar Ekanger
Direktør Jørn Rolfsen, Landbruksdirektoratet
Slakterileder og eier Are Figved
Slakteribestyrer Arnt Inge Guttormsen
Slakterieier Thor Aage Pedersen
Avdelingsdirektør Marit Myklevoid, LMD
10-12 "anonymiserte" kilder, viser til Vær varsom plakatenes bestemmelser om kildevern

Skriftlige kilder:

"Grunnlagsdokument - Reindriftsloven § 60 - Vedtak om pålegg for forholdsmessig reduksjon (06.12.12).
Tilpasning av reintallet - konsekvenser og tiltak, Rapport fra arbeidsgruppe (november 2012)
Kriterier/indikatorer på økologisk bærekraftig reintall, rapport fra arbeidsgruppe (juni 2008)
Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig reindrift i Finnmark (2011-2012) med vedlegg
Stortinget - Møte torsdag 24. januar 2013. Referat fra behandlingen av Riksrevisjonens rapport
Ressursregnskap for reindriftsnæringen (mai 2014)
Ressursregnskap for reindriftsnæringen (2012-2002, flere eksemplarer)
Orientering om reindriftsloven av 15. juni 2007, LMD og Reindriftsforvaltningen (desember 2007)

Ot.prp. Nr. 25 Om lov om reindrift (reindriftsloven) (2006-2007)
Sametingets behandling av ny reindriftslov (sak 38/06) (28.9.2006)
Utskrift av merkeregisteret for samtlige reinbeitedistrikt i Vest-Finnmark (reindrift.no)
Reindriftsstyrets møteprotokoller (18 protokoller, perioden 2009-2014)
Svarbrev vedrørende reintallsutvikling og reduksjon av reintall (fra forvaltn. Til dep.), 25.01.2010
Vedrørende saksbehandling og godkjenning av bruksregler (fra dep til forvaltn.) 04.05.2010
Vedrørende Landbruks- og matdepartementets brev av 28.01.2011 (fra forv til dep), 04.02.2011
Vedrørende reintallsvedtak i Finnmark (fra dep til forv.), 28.02.2011
Vedrørende overprøving av reintallsvedtak av desember 2010 (fra forv til dep), 11.02.2011
Oppfølging av vedtak om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra forv til reineier), 04.11.2014
Oppfølging av vedtak om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra forv til reineier), 04.11.2014
Varsel om sanksjoner etter reindriftsloven kap 11 (fra forv til reineier), 25.09.2014
Påminnelse om reduksjon av reintall -RBD 24A - Seiland vest, (fra forv til distr), 14.01.2014
Påminnelse om reduksjon av reintall -RBD 23A - Valgenjarga siida, (fra forv til distr), 14.01.2014
Ny frist for innsending av reduksjonsplan for distrikt 20 (fra dep til distr.), 16.01.2014
Forhåndsvarsel om vedtak for frist for når reduksjonsplan skal være utarbeidet (fra forv til reineier), 02.07.2012
Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til adv. for Nils Arild Eira), 18.12.2013
Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til adv. for Johan M. Kemi), 18.12.2013
Svar på klage på vedtak om pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til adv. for Mathis Isak Eira), 18.12.2013
Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til adv for Mikkel Andreas M. Eira), 18.12.2013
Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til adv for John Inge M. Eira), 18.12.2013
Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til adv for Johan Anders Kemi), 18.12.2013
Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til adv for J.M.D.Y.Eira og EMJE. Eira), 18.12.2013
Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til adv for JM Eira og M.U.Eira), 18.12.2013
Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til adv for M.M.I. Buljo), 18.12.2013
Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til adv for Per Johan J. Eira), 18.12.2013
Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til adv for Isak Anders N. Eira), 18.12.2013
Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til adv for Anders Nils N. Buljo), 18.12.2013
Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til adv for Jørgen Mikkelsen Kemi), 18.12.2013
Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til adv for Per Henrik Eira), 16.01.2014

Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til adv for Hans Ole Eira), 18.12.2013

Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til Annele Gaup), 16.12.2013

Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til adv for Berit Kristine Hætta), 16.12.2013

Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til adv for Nils Ole J. Triumph), 16.12.2013

Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til Nils Aslaksen Siri), 16.12.2013

Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til Peer Gaup), 17.12.2013

Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til Johan Mikkel Logje), 16.12.2013

Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til Bente Siri), 17.12.2013

Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til Nils Per M. Siri), 17.12.2013

Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til Per Ailu A. Logje), 17.12.2013

Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til Per Johannes Eira), 13.01.2014

Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til Johan Mathis A. Triumph), 16.12.2013

Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til Johan Aslak N. Logje), 16.12.2013

Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til Nils Peder N. Siri), 16.12.2013

Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til Johan P. Eira), 13.01.2014

Vedrørende klage på vedtak om øvre reintall for Beaskadas reinbeitedistrikt (fra dep til distrikt 41), 30.03.2012

Svar på spørsmål om omgjøring av vedtak om øvre reintall for Beaskadas reinbeitedistrikt (fra dep til distr.), 28.11.2012

Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til Johan Andersen Eira), 13.01.2014

Svar på klage - Pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til Mathis J. Pulk), 24.01.2014

Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall RBD 35 J.M.Eira (fra dep til Johan P. Eira), 27.01.2014

Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall RBD 35 Olav Anders J. Eira (fra dep til Eira), 27.01.2014

Svar på klage på vedtak - pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall (fra dep til Mathis Amund J. Eira), 24.01.2014

Svar på klage på pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall RBD 16, J.D. Gaup (fra dep til Juhan D. gaup), 12.02.2014

Kjøttkontrollrapport med vedtak om kassasjon (fra Matilsynet til MT Slakt), 05.11.2014

Rapport med vedtak om kassasjon (fra Mtilsynet til MT slakt), 02.10.2014

Kjøttkontrollrapport med vedtak om kassasjon (fra Matilsynet til MT Slakt), 05.11.2014

Kjøttkontrollrapport med vedtak om kassasjon (fra Matilsynet til MT Slakt), 05.11.2014

Kjøttkontrollrapport med vedtak om kassasjon (fra Matilsynet til MT Slakt), 11.11.2014
Rapport med vedtak om kassasjon (fra Mtilsynet til MT Slakt), 16.10.2014
Kjøttkontrollrapport med vedtak om kassasjon (fra Matilsynet til MT Slakt), 05.11.2014
Kjøttkontrollrapport med vedtak om kassasjon (fra Matilsynet til MT slakt), 05.11.2014
Kjøttkontrollrapport med vedtak om kassasjon (fra Matilsynet til MT slakt), 05.11.2014
Kjøttkontrollrapport med vedtak om kassasjon (fra Matilsynet til MT slakt), 05.11.2014
Rapport med vedtak om kassasjon (fra Mtilsynet til MT Slakt), 18.09.2014
Kjøttkontrollrapport med vedtak om kassasjon (fra Matilsynet til MT slakt), 05.11.2014
Rapport med vedtak om kassasjon (fra Mtilsynet til MT Slakt), 15.10.2014
Kjøttkontrollrapport med vedtak om kassasjon (fra Matilsynet til MT slakt), 10.11.2014
Kjøttkontrollrapport med vedtak om kassasjon (fra Matilsynet til MT slakt), 11.11.2014
Kjøttkontrollrapport med vedtak om kassasjon (fra Matilsynet til MT slakt), 10.11.2014
Kjøttkontrollrapport med vedtak om kassasjon (fra Matilsynet til MT slakt), 05.11.2014
Kjøttkontrollrapport med vedtak om kassasjon (fra Matilsynet til MT slakt), 11.11.2014
Rapport med vedtak om kassasjon (fra Mtilsynet til MT Slakt), 17.10.2014
Kjøttkontrollrapport med vedtak om kassasjon (fra Matilsynet til MT slakt), 05.11.2014
Kjøttkontrollrapport med vedtak om kassasjon (fra Matilsynet til MT slakt), 11.11.2014
Kjøttkontrollrapport med vedtak om kassasjon (fra Matilsynet til MT slakt), 23.10.2014
Kjøttkontrollrapport med vedtak om kassasjon (fra Matilsynet til MT slakt), 10.11.2014
Kjøttkontrollrapport med vedtak om kassasjon (fra Matilsynet til MT slakt), 10.11.2014
Kjøttkontrollrapport med vedtak om kassasjon (fra Matilsynet til MT slakt), 27.10.2014
Kjøttkontrollrapport med vedtak om kassasjon (fra Matilsynet til MT slakt), 04.11.2014
Kjøttkontrollrapport med vedtak om kassasjon (fra Matilsynet til MT slakt), 27.10.2014
Rapport med vedtak om kassasjon (fra Mtilsynet til MT Slakt), 15.10.2014
Rapport med vedtak om kassasjon (fra Mtilsynet til MT Slakt), 01.10.2014
Rapport med vedtak om delkassasjon (fra Mtilsynet til MT Slakt), 07.10.2014
Diverse presseklipp fra eget arkiv, nettaviser, tv, radio